

DESINFEKTOR I, II, III

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid desinfektori I, II ja III kvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Teeninduse Kutsenõukogu juurde moodustatud desinfektsiooni töörühm koosseisus:

Pille Lankinen	Patricol OÜ
Kalevi Lankinen	Patricol OÜ
Anneli Piirsalu	Gifti-Kutid OÜ
Toomas Trei	PPS Eesti OÜ
Sirje Propst	Patricol OÜ
Aita Sauemägi	Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus

Ajavahemikus 10. september – 02. oktoober 2001. a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati 16 ettevõtte ja asutuse esindajad Eesti erinevatest piirkondadest.

Desinfektori I, II ja III kvalifikatsiooni sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud Suurbritannia NVQ-de (National Vocational Qualifications – rahvuslikud kutsekvalifikatsioonid) kutseoskusnõuetega ja Soome kutsekvalifikatsiooninõuetega (näyttötutkintojen kuvaukset).

Desinfektori I, II ja III kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Desinfektori I, II ja III kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on kinnitatud 19. novembril 2001. a. Teeninduse Kutsenõukogu otsusega nr. 7.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on registrisse kantud...

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete kindlaksmääramine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangute ja isikuomaduste.

Kutsekvalifikatsioon – kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsioonide fikseerimist kõigil viiel tasemel. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonid määrab kutsenõukogu.

I tase – lihtsate tööülesannete täitmine sarnastes olukordades; põhilised kutsealased oskused ja teadmised on omandatud enamasti koolitusega; vajadusel juhendatakse töö käigus; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

II tase – põhiliste tööülesannete täitmine erisugustes olukordades; lisaks kutsealastele oskustele ja teadmistele omab vilumust ja kogemust; töötaja töötab iseseisvalt; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

III tase – keerukate tööülesannete täitmine erisugustes ja vahelduvates olukordades; omab kutsealast meisterlikkust; valmisolek kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks või laialdased kutsealased oskused ja teadmised on omandatud koolitusega; valmisolek korraldada ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutada selle eest.

IV tase – erisuguste, keerukate, analüüsimist ja otsustamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades; laialdased kutsealased teadmised ja oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

V tase – teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste süstematiseerimist, edasiarendamist ja teiste õpetamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades, kõrgel tasemel kutse- ja erialased teadmised, oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlus, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuuluvad desinfektsioon, deratisatsioon ja desinseksioon puhastusteeninduse valdkonda, kood 74.7.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub desinfektor 5. pearühma “Teenindus- ja müügitöötajad”, kood 5.

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles:	Desinfektor I, II, III
Inglise keeles:	Pest Control Operator I, II, III
Vene keeles:	Дезинфектор I, II, III
Soome keeles:	Desinfektori I, II, III

5 KUTSEKIRJELDUS

Desinfektori töö eesmärk on elukeskkonna ohutumaks muutmine.

Desinfektor teostab kahjuritõrjet, so kahjurputukate hävitamist (desinseksiooni), kahjurnäriiliste hävitamist (deratisatsiooni), ämblikulaadsete (puugid, lestad, ämblikud) hävitamist ja lindude pesitsemise piiramist ja nende eemalepeletamist ning tõvestavate mikroobide hävitamist (desinfektsiooni) nii nakkuse ennetamiseks kui selle tõrjumiseks nakkuskoldes. Desinfektori töö ei sisalda põllumajanduskahjurite hävitamist.

Desinfektor peab tundma kahjureid, nende tõrjemeetodeid ning tõrjeaineid.

Tulenevalt töö liikuvast iseloomust – töötamine eri objektidel – on soovitatav autojuhtimisoskus.

Desinfektsioonitööde tegemine eeldab loomupärast korra ja puhtuse loomise vajadust, hoolikust, täpsust, vastutustunnet ning psüühilise pinget taluvust.

Töötama peab kaitsevahendites (desinfektsiooni aparaadid, hingamisteede kaitsevahendid jmt), mis eeldab head füüsilist tervist.

Desinfektor puutub oma töös kokku mitmesuguste tõrjevahenditega (insektitsiidid, rodentitsiidid, desinfektandid), mis võivad tundlikel inimestel põhjustada allergiat ja kroonilist mürgistust. Töötamisel võib ette tulla ebasoodsaid füüsilisi tegureid nagu kõrge õhutemperatuur, kõrge niiskus, raskesti läbipääsetavad kohad jms.

Tulenevalt töö eripärast on kutse-eesitika järgimine väga oluline.

Desinfektor on võimeline töötama nii iseseisvalt kui ka meeskonnas.

Kutse eeldab valmisolekut töötada ka puhkepäevadel, riiklikel pühadel, samuti varahommikul, hilisõhtusel ning öisel ajal.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

Desinfektorina saab töötada täisealine inimene.

Desinfektor I on väheste kogemustega töötaja, kes tuleb toime lihtsamate tööülesannete täitmisega ning keda tuleb juhendada.

Desinfektor I kvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav kutsealane koolitus ja põhiharidus.

Desinfektor II on kogemustega oskustöötaja, kes töötab iseseisvalt ning tuleb toime tööülesannete täitmisega erisugustes olukordades.

Desinfektor II kvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav kutsealane koolitus, põhiharidus, ning 1-aastane töökogemus desinfektorina.

Desinfektor III on kutseala meister, kes tuleb toime keerukate tööülesannete täitmisega muutuvates olukordades. Ta on võimeline juhendama teisi töötajaid ja õpilasi ning edasi andma kutsealaseid oskusi. Ta juhib töögruppi, vastutab materiaalse väärtuste jagamise ja töö korraldamise ning teiste töö tulemuste eest.

Desinfektor III kvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav kutse- ja juhtimisalane täiendkoolitus, keskharidus ning 3-aastane töökogemus desinfektorina, sealhulgas teiste töötajate juhendamise kogemus.

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

6.1.1 Majandus – I, II algtase; III kesktase

6.1.2 Tööõigus – I, II algtase; III kesktase

6.1.3 Töökeskkonna ohutus

- 1) riskide hindamine ja haldamine
- 2) töötervishoid ja tööhügieen
- 3) tuleohutus
- 4) elektriõhutus
- 5) esmaabi andmine
- 6) isikukaitsevahendid
- 7) tegutsemine ohuolukorras
- 8) jäätmekäitlus

6.1.4 Suhtlemine – kesktase

- 1) suhtlemistehnikate valdamine
- 2) konfliktidega toimetulek

6.1.5 Eesti keel – I, II algtase; III kesktase (vt lisa A)

6.1.6 Juhtimine – I, I nõue puudub; III algtase

6.2 Põhioskused ja -teadmised

6.2.1 Oma töökoha korraldamine

6.2.2 Kutsealast tegevust reguleerivad õigusaktid

6.2.3 Hügieen

- 1) põhimõiste ja olemus
- 2) hügieeninõuded kahjuritõrje seisukohalt

6.2.4 Enamlevinud kahjurid ja nende määramine - I nõue puudub;

II kvalifikatsioonitase – prussakas, vaaraosipelgas, riidekoi, voodilutikas, peatäi, inimese kirp, koerakirp, toakärbes, väike toakärbes, majahiir, rändrott, kodurott, majaämblik, koibik, majasoomukas, tavaline kõrvahark, herilane;

- III kvalifikatsioonitase – lisaks punktis 6.2.4 nimetatutele: sünanatroopsed lestad, jahumardikad, aidalamesklane, terakärsakas, jahuleedikas, kõdutäid, mullamurelane, harilik nahanäkk, riidetäi, kõdukärblased
- 6.2.5 Enamlevinud mikroorganismid – I nõue puudub; II, III – bakterid, viirused, mükobarterid, mikroskoopilised seened ja eosed ehk spoorid
- 6.2.6 Kahjurite poolt tekitatud majanduslik kahju
- 6.2.7 Kahjurite vahendusel inimestele ja koduloomadele ülekanduvad haigustekitajad ja haigused
- 6.2.8 Tõrjeained ja nende toimemehhanismid; nende mõju inimesele ja keskkonnale
- 1) orgaanilised fosforühendid
  - 2) karbaminaadid
  - 3) püretroidid
  - 4) anorgaanilised ühendid
  - 5) muud insektitsiidid
  - 6) antikoagulandid ja akuutse toimega rodentitsiidid
  - 7) klooriühendid
  - 8) fenooliühendid
  - 9) aldehüüdid (form- ja glutaaraldehüüdiühendid)
  - 10) alkoholid
  - 11) neljased ammooniumiühendid
- 6.2.9 Tõrjeainete käitlemise nõuded
- 1) kemikaali riskiteguri hindamine ja kemikaaliriski vähendamine
  - 2) tõrjeainete säilitamine
  - 3) arvestuse pidamine tõrjeainete ja nende kasutamise üle
  - 4) töölahuste valmistamine
- 6.2.10 Tõrjemeetodid ja -vahendid
- 1) ennetavad ja otsesed tõrjemeetodid
  - 2) füüsikalised meetodid
  - 3) keemilised meetodid ja selle erinevad võtted
  - 4) suitsutamine, udutamine
  - 5) fumigeerimine - I, II nõue puudub; III kesktase
  - 6) desinfektsiooni meetodid
- 6.2.11 Desinfektsiooni, desinsektsiooni ja deratisatsiooni läbiviimine ja iseärasused erinevatel objektidel
- 1) elamutes
  - 2) toidukäitlemisettevõtetes
  - 3) tervishoiu- ja hoolekandeesutustes
  - 4) lasteasutustes
  - 5) toidukaubanduses ja toiduvalmistamise ettevõtetes
  - 6) mittetavapärastes ettevõtetes nagu laod, laevad, vagunid, elevaatorid jms
- 6.2.12 Nõuded dokumentatsioonile
- 6.2.13 Kahjurite seire ja kahjuritõrje läbiviimise etapid
- 6.2.14 Esmaabi
- 1) ägedate ja krooniliste mürgistuste tunnused
  - 2) vastumürgid
  - 3) esmaabi võtted ja esmaabi apteek
- 6.2.15 Ohtlike jäätmete käitlemine
- 6.2.16 Klienditeenindus – I algtase; II, III kesktase
- 6.2.17 Töövahendid, seadmed ja masinad (vt lisa B)

6.3 Isikuomadused ja võimed

- 1) krooniliste haiguste ja ülitundlikkuse puudumine, füüsiline tugevus
- 2) kohanemisvõime (pinge- ja stressitaluvus)
- 3) suhtlemisvalmidus
- 4) koostöövõime, koostöövalmidus
- 5) õpivalmidus
- 6) vastutusvõime (täpsus, korrektsus, usaldatavus, kohusetunne, enesedistsipliin)

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevat nõuet on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktaase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesistes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtaase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

TÖÖVAHENDID, SEADMED JA MASINAD

1. Töövahendid ja seadmed
  - 1.1 Näriliste söödakastid
  - 1.2 Mehaanilised löksud näriliste püüdmiseks
  - 1.3 Pritsimispudelid
  - 1.4 Aerosoolballoonid
  - 1.5 Elektrilised sääskede peletajad
  - 1.6 Lendavate putukate püünised
  - 1.7 Peibutussöödamajad kahjurputukatele
  - 1.8 Suitsüküünlad
  - 1.9 Suitsuspiraalid ja -pulgad
  - 1.10 Liimipüünised roomavate putukate ja näriliste püüdmiseks
  - 1.11 Feromoonpüünised lendavate putukate püüdmiseks
  - 1.12 Lindude peletusogad
  - 1.13 Indikaatorid gaasi piirväärtuste mõõtmiseks
  - 1.14 Elektrilised ultraheliseadmed
  - 1.15 Elektrilised valguspüünised
  - 1.16 Pulbri löötsad
  - 1.17 Geelipüstolid
  - 1.18 Õhkrelvad
  - 1.19 Taskulambid
2. Masinad
  - 2.1 Madalsurve käsipritsid
  - 2.2 Kõrgsurve kompressorid – aerosooliapaarid
  - 2.3 Termogeneraatorid
  - 2.4 Tolmuimejad
3. Isikukaitsevahendid
  - 3.1 Hingamiselundite kaitsevahendid (täis- ja poolmaskid)
  - 3.2 Filterkaitsevahendid
  - 3.3 Kaitseprillid
  - 3.4 Kaitsekindad
  - 3.5 Kaitseriietus